

TRUMANOVA A ŽDANOVOVA DOKTRÍNA (ROZBOR TEXTŮ)

Zuzana Loubet del Bayle

Výuková lekce procvičuje u žáků schopnost pracovat přímo s písemnými prameny. Oba texty se týkají začátku studené války. Výběr textů a úkolů je takový, že žáky vede k porovnání a konfrontaci obou projevů.

Vzdělávací oblast: dějepis

Cílová skupina: SŠ

Procvičení práce s psanými prameny (konkrétně politickými projevy). Žáci se naučí popsat, analyzovat a interpretovat text; uvědomí si, že text neobsahuje jen věcné informace, může mít i funkci přesvědčovací nebo přímo propagandistickou.

Použité zdroje:

Projev prezidenta Harry S. Trumana před Kongresem 12. března 1947.

Zpráva A. Ždanova na konferenci komunistických stran v září 1947.

Instrukce pro učitele

Na začátku práce bude nutné studentům vysvětlit (zopakovat) některé pojmy: supervelmoci, bipolární rozdělení světa

Studenti obdrží pracovní list s texty a úkoly ke zpracování. Mohou pracovat samostatně, ve dvojicích nebo ve skupinách. Následuje společné vyhodnocení odpovědí.

Úkoly pro žáky:

1. Zhodnoťte oba dokumenty (typ dokumentu, autor, doba a kontext, hlavní myšlenka, význam).
2. Jak charakterizují oba autoři mezinárodní situaci?
3. Jak autoři popisují politiku USA? Vysvětlete terminologii, kterou používají.
4. Jak autoři popisují politiku SSSR? Vysvětlete terminologii, kterou používají.
5. Jakými prostředky chtějí obě mocnosti zvyšovat význam své země na světové scéně?

Příloha č. 1: Trumanova doktrína

I - V současné chvíli světové historie musí téměř každý národ volit mezi alternativními životními způsoby. Tato volba však není často svobodná. Jeden životní způsob je založen na vůli většiny a vyznačuje se svobodnými institucemi, reprezentativní vládou, svobodnými volbami, zárukami osobní svobody, volností projevu a vyznání a volností prostou politického útlaku. Druhý životní způsob je založen na vůli menšiny vnucené většině. Spočívá na teroru a útlaku, kontrole tisku a rozhlasu, vnucenými volbami a potlačováním osobních svobod.

II - Myslím, že politikou Spojených států musí být podpora svobodných národů, které čelí snahám o porobení ozbrojenou menšinou nebo čelí těmto snahám v důsledku vnějších tlaků. (...) Domnívám se, že naše pomoc by se měla v první řadě zaměřit na hospodářskou a finanční pomoc, která je podstatná pro hospodářskou stabilitu a politický vývoj. (...)

III - Za účelem zajištění mírového vývoje národů bez jakýchkoliv donucování se Spojené státy ujaly vedoucí úlohy při ustavení principů charty Organizace spojených národů. (...)

IV - Semena totalitních režimů jsou živena bídou a nedostatkem. Rozšiřují se a bují ve špatné půdě chudoby a sporech. Dosahují svého vrcholu, když naděje lidí na lepší život odumře. Musíme tuto naději udržet naživu.

Příloha č. 2: Ždanovova doktrína

Čím více se vzdaluje konec války, tím více jsou vidět dva hlavní směry mezinárodní poválečné politiky, které odpovídají rozdělení politických sil působících na světové scéně na dva tábory: imperialistický a nedemokratický, antiimperialistický a demokratický.

Spojené státy jsou hlavní vůdčí silou imperialistického tábora. Anglie a Francie jsou jejich spojenci a kráčejí jim po boku jako jejich satelity (...) ve stopě imperialistické politiky Spojených států. Imperialistický tábor podporují také kolonialistické státy, jako jsou Belgie a Nizozemí (...).

Antiimperialistické a antifašistické síly tvoří druhý tábor. Jeho základ tvoří SSSR a nově demokratické země. Jsou to země, které přerušily své vazby s imperialismem a které se odhodlaně vydaly cestou demokratického pokroku, mezi nimi jsou Rumunsko, Maďarsko, Finsko. (...) Antiimperialistický tábor nachází ve všech zemích podporu dělníků a demokracie, bratrských komunistických stran, bojovníků za nezávislost v koloniích. (...)

Zvláštní úkol připadá bratrským komunistickým stranám Francie, Itálie, Anglie a ostatních zemí. Je nutné vzít do rukou vlajku na obranu národní nezávislosti a svrchovanosti jejich vlastní země.

Úkoly:

1. Zhodnoťte oba dokumenty (typ dokumentu, autor, doba a kontext, hlavní myšlenka, význam).
2. Jak charakterizují oba autoři mezinárodní situaci?
3. Jak autoři popisují politiku USA? Vysvětlete terminologii, kterou používají.
4. Jak autoři popisují politiku SSSR? Vysvětlete terminologii, kterou používají.
5. Jakými prostředky chtějí obě mocnosti zvyšovat význam své země na světové scéně?